

SYLABUS**DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2023-2026**

(skrajne daty)

Rok akademicki 2025/2026

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Wykład monograficzny
Kod przedmiotu*	IC4/30
Nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Kierunek studiów	Filologia polska
Poziom studiów	Studia pierwszego stopnia
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Studia stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	Rok I, semestr 2
Rodzaj przedmiotu	Kierunkowy fakultatywny
Język wykładowy	Polski
Koordinator	Prof. dr hab. Janusz Pasterski
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Prof. dr hab. Janusz Pasterski, pracownicy Zakładu Literatury Polskiej XX i XXI Wieku

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	ZW – zaj. warszt.	Liczba pkt. ECTS
2	15								1

1.2. Sposób realizacji zajęć zajęcia w formie tradycyjnej zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość**1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)**

– zaliczenie bez oceny

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Student/ka posiada wiedzę, umiejętności i kompetencje w zakresie znajomości literatury na poziomie szkoły średniej.
---

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C ₁	Zapoznanie z wybranymi zagadnieniami literatury polskiej XX i XXI wieku.
C ₂	Poszerzenie oraz problematyzowanie wiedzy na temat rozwoju literatury polskiej XX i XXI wieku w kontekście zagadnień politycznych, społecznych i historycznych.
C ₃	Doskonalenie stosowania terminologii historycznoliterackiej i teoretycznoliterackiej w odniesieniu do literatury polskiej XX i XXI wieku.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Student/ka zna i poprawnie używa podstawowej terminologii filologicznej z zakresu literatury polskiej XX i XXI wieku, posiada wiedzę na temat jej źródeł oraz możliwości zastosowania w humanistycznych dyscyplinach naukowych.	K_W02
EK_02	Student/ka zna i potrafi zastosować podstawowe metody analizy i interpretacji dzieła literackiego właściwe dla wybranych tradycji i teorii w zakresie literaturoznawstwa.	K_W07
EK_03	Student/ka potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje związane z zagadnieniami literatury polskiej XX i XXI wieku.	K_U01
EK_04	Student/ka potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności badawcze w zakresie literatury i kultury polskiej XX wieku pod kierunkiem nauczyciela akademickiego.	K_U04
EK_05	Student/ka potrafi krytycznie ocenić zdobytą wiedzę i poznane treści; ma świadomość znaczenia wiedzy z zakresu literaturoznawstwa w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz wykorzystywanie opinii ekspertów.	K_K01

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Wiek przemian. Ostatnie stulecie literatury polskiej

Treści merytoryczne
1. Wprowadzenie do wykładu. Od przełomu antypozytywistycznego do postmodernizmu. Podstawowe pojęcia. Teoria prądu literackiego a przemiany współczesności. Idea zmiany a potrzeba kontynuacji.
2. Zagadnienie periodyzacji literatury XX wieku (konteksty historyczne, polityczno-społeczne, kulturowe, ideowe i artystyczne). Dwudziestowieczna opowieść o świecie i człowieku.
3. Przełom wieków - modernistyczny bunt (indywidualizm vs. utylitaryzm i scjentyzm, starcie „młodych” ze „starymi”, niechęć do „starego” świata, poszukiwanie nowości w sztuce).
4. Nowe kierunki artystyczne początku wieku (parnasizm, symbolizm, ekspresjonizm).

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

5. Narodziny, rozwój i znaczenie awangardy (Appolinaire, futurizm, Awangarda krakowska, Druga Awangarda, neoawangarda). Postęp naukowo-techniczny, rozkwit miast, demokratyzacja kultury, kultura masowa, codzienność
6. Dyskursy nowoczesności (rola podmiotu, kultura jako ogród, świat empiryczny a świat umysłu, autonomia języka, odejście od alegorii, estetyczna utopia). „Pisarz jest twórcą, a język jest w stanie wyrazić wszystko”.
7. Rzecznicy tradycji - rola tradycji i pamięci (powroty klasycyzmu, poszukiwanie trwałych wartości, nurt franciszkański, heroizm moralny J. Conrada).
8. Kwestia kanonu (najwybitniejsi pisarze i największe dzieła literatury polskiej XX wieku).
9. Związki historii i literatury (znaczenie wojen i rewolucji, nurt pacyfistyczny i antywojenny, stracone pokolenie, nurt apologetyczny, kwestia ludobójstwa, totalitaryzm). Proza historyczna w ujęciu realistycznym i postmodernistycznym (gra z historią, fantasy).
10. Geografia literatury polskiej XX wieku (literatura kresowa, literatura krajowa i emigracyjna, decentralizacja i regionalizacja literatury współczesnej).
11. Najważniejsze problemy literatury polskiej XX wieku (literatura zbiorowych obowiązków vs. literatura doświadczenia egzystencjalnego).
12. Zmiany w komunikacji literackiej (od kawiarni do portali literackich).
13. Wymiary ponowoczesności („płynna nowoczesność”, transkulturowość, społeczeństwo konsumpcyjne, prawda vs. wielość głosów i opinii, wolność a stabilność, wzorce osobowe). Ponowoczesność w literaturze polskiej (literatura wyczerpania, rozpad języka, jego nieprzystawalność do świata pozajęzykowego, programowa nieufność do wszelkich systemów wartości i norm, pisarz jako gracz, świadomy, że jest plagiatorem, bo wszystko już zostało powiedziane: „mówić to znaczy kłamać”).
14. Związki literatury polskiej z literaturą europejską i światową (od parnasizmu do realizmu magicznego i fantasy).
15. Podsumowanie wykładu (diagnozy i wnioski).

B. Problematyka ćwiczeń, konwersatoriów, laboratoriów, zajęć praktycznych, zajęć warsztatowych

Treści merytoryczne
<i>Nie dotyczy</i>

3.4 Metody dydaktyczne

- wykład,
- wykład z prezentacją multimedialną,
- dyskusja.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw., ...)
EK_01	obserwacja w trakcie zajęć, inicjowanie dyskusji ze studentami	w.

EK_02	obserwacja w trakcie zajęć	w.
EK_03	obserwacja w trakcie zajęć	w.
EK_04	obserwacja w trakcie zajęć, inicjowanie dyskusji ze studentami	w.
EK_05	obserwacja w trakcie zajęć, inicjowanie dyskusji ze studentami	w.

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Obecność na wykładzie, udział w dyskusji

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzinna zrealizowanie aktywności
Godziny z harmonogramu studiów	15
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	2
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	8
SUMA GODZIN	25
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	1

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	<i>Nie dotyczy</i>
zasady i formy odbywania praktyk	<i>Nie przewiduje się</i>

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

- S. Burkot, *Literatura polska w latach 1939-1999*, Warszawa 2003.
G. Gazda, *Słownik europejskich kierunków i grup literackich XX wieku*, Warszawa 2000.
J. Habermas, *Filozoficzny dyskurs nowoczesności*, Kraków 2005.
J. Jarzębski, *Proza dwudziestolecia*, Kraków 2005.
J. Kwiatkowski, *Dwudziestolecie międzywojenne*, Warszawa 2000.
Literatura polska XX wieku. Przewodnik encyklopedyczny. Warszawa 2000, t.1-2.
M.P. Markowski, *Polska literatura nowoczesna. Leśmian, Schulz, Witkacy*, Kraków 2007.
A. Nasiłowska, *Trzydziestolecie 1914-1944*, Warszawa 1995.
Pisarz na emigracji. Mitologie. Style. Strategie przetrwania, red. H. Gosk, A. S. Kowalczyk, Warszawa [2005].
Słownik literatury polskiej XX wieku, red. A. Brodzka i in., Wrocław 1993.

J. Święch, *Literatura polska w latach drugiej wojny światowej*, Warszawa 1997.

Literatura uzupełniająca:

E. Balcerzan, *Poezja polska w lata 1939-1968*, Warszawa 1998.

S. Burkot, *Proza powojenna 1945-1987*, Warszawa 1991.

P. Czapliński, P. Śliwiński, *Literatura polska 1976-1998. Przewodnik po prozie i poezji*, Kraków 1999.

M. Danilewicz-Zielińska, *Szkice o literaturze emigracyjnej*, Wrocław 1992.

T. Drewnowski, *Próba scalenia. Obiegi-wzorce-style*, Warszawa 1997.

M. Fik, *Kultura polska po Jącie*, Londyn 1989.

R. Habielski, *Polski Londyn*, Wrocław 2004.

Z. Jarosiński, *Literatura lat 1945-1975*, Warszawa 1996.

A. Legeżyńska, P. Śliwiński, *Poezja polska po roku 1968*, Warszawa 2000.

Literatura emigracyjna 1939-1989, t. 1, Katowice 1994, t. 2 Katowice 1996.

Literatura polska na obczyźnie, red. T. Terlecki, t. 1-2, Londyn 1964-1965.

Literatura polska na obczyźnie. Prace Kongresu Kultury Polskiej, t. V, red. J. Bujnowski, Londyn 1988.

A. Nasiłowska, *Literatura okresu przejściowego 1975-1996*, Warszawa 2006.

J. Pasterski, *Glosy i rozpoznania. Kilka uwag o poezji polskiej po roku 2000* [w:] *Polonistyka w Europie. Kierunki i perspektywy rozwoju*, red. G. Filip, J. Pasterska, M. Patro-Kucab, Rzeszów 2013, s. 291-304.

Poezja polska na obczyźnie. Studia i szkice, red. Z. Andres, J. Wolski, t. 1-2, Rzeszów 2005.

Proza polska na obczyźnie. Problemy – dyskursy – uzupełnienia, red. Z. Andres, J. Pasterski, A. Wal, t. 1-2, Rzeszów 2007.

Skład osobowy. Szkice o prozaikach współczesnych, tom 1-3, red. D. Nowacki, A. Nęcka, J. Pasterska, Katowice 2014-2019.

S. Stabro, *Literatura polska 1944-2000 w zarysie*, Kraków 2002.

Słownik realizmu socjalistycznego, red. Z. Łapiński, W. Tomasiak, Kraków 2004.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej